

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN TAŞIMALI EĞİTİM
UYGULAMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

MELİH AKSOY

DENİZLİ 2021

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN TAŞIMALI EĞİTİM
UYGULAMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

MELİH AKSOY

Danışman

Doç. Dr. Serhat SURAL

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Melih AKSOY

TEŐEKKÖR

Akademik eğitime baŐladığım günden itibaren yakın ilgi ve desteklerini esirgemeyen Enstitü hocalarıma, proje çalışmamın her aşamasında bana destek olan sayın hocam Doç. Dr. Serhat SURAL' a ve görüşme yaptığım meslektaşlarıma teşekkür ederim.

Melih AKSOY

ÖZET

Öğretmenlerin Taşımali Eğitim Uygulaması Hakkındaki Görüşleri

AKSOY, Melih

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,
Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı

Danışman: Doç. Serhat SURAL

Haziran 2021, 42 sayfa

Bu çalışma; ortaokul öğretmenlerinin, taşımali eğitim uygulamasına ilişkin fikirlerinin ortaya çıkarmak, taşımali eğitim uygulamasında görev alan öğretmenleri etkileyen sorunları incelemek, taşımali eğitim uygulamasının olumlu-olumsuz yönlerini ortaya koymak, uygulamadaki olumlu ve olumsuz yönlerden yola çıkarak uygulamanın eksik yönlerini belirlemek ve bu sistemin verimliliğini arttırmak için önerilerde bulunmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılının ilk döneminde Denizli ili Buldan ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 6 farklı okuldan 12 öğretmen seçilmiş, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile görüşleri alınmıştır. Elde edilen bulgular analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda bulguların başarı, yemek, ulaşım ve risk temaları altında toplandığı görülmüştür. Buna göre öğretmenlerin; taşımali eğitimin öğrencinin akademik başarısını etkilese de asıl önemli olan faktörün öğrencinin ilgi ve istekli olmasının olduğunu, taşımali öğrencilerin ders dışı faaliyetlere yeterince katılamadığını, taşımali öğrencilere öğle yemeği verilmesinin çok yerinde bir uygulama olduğunu, yemeklerde maliyeti düşürmek için bazı firmaların kaliteden ödün verdiğini, servis şoförlerinin yaptıkları işin önemini kavramadıklarını, araçlarda gerekli güvenlik önlemlerinin alınmadığını, velilerin ilgisiz olduğunu ve velilerin öğretmenlerle iletişim halinde olmaya çaba göstermediklerini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: taşımali eğitim, öğretmen görüşleri

İÇİNDEKİLER

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	ix

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.1. Problem Cümlesi	2
1.1.2. Alt Problemler.....	2
1.2. Amaç.....	3
1.3. Önem.....	3
1.4. Varsayımlar.....	3
1.5. Sınırlılıklar.....	3
1.6. Tanımlar.....	4

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Kuramsal Çerçeve	5
2.2. İlgili Araştırmalar.....	8

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM	11
-----------------	----

3.1. Araştırmanın Modeli	11
3.2. Evren ve Örneklem	11
3.3. Verilerin Toplanması.....	12
3.4. Verilerin Analizi.....	13

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM	15
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	15
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	17
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	20
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	23

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	25
5.1.Sonuç ve Tartışma.....	25
5.2. Öneriler.....	28

KAYNAKÇA	29
EKLER	32
Ek 1: Görüşme Formu	32
Ek 2: Araştırma Uygulama İzni	34
ÖZGEÇMİŞ	35

TABLolar LİSTESİ

<i>Tablo 3.1: Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Bilgileri.....</i>	<i>11</i>
<i>Tablo 4.1: Taşımalı Eğitimin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkilerine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....</i>	<i>15</i>
<i>Tablo 4.2: Taşımalı Eğitim Uygulamasının Öğrencinin Akademik Başarısına Etkisi.....</i>	<i>15</i>
<i>Tablo 4.3: Taşımalı Öğrencilerin Ders Dışı Faaliyetlere Katılımı Hakkındaki Görüşler.....</i>	<i>16</i>
<i>Tablo 4.4: Yemek temasına ait alt temalar ve kodlar.....</i>	<i>18</i>
<i>Tablo 4.5: Kalite Alt Temasına Ait Kodlar.....</i>	<i>18</i>
<i>Tablo 4.6: Hizmet Alt Temasına Ait Kodlar.....</i>	<i>19</i>
<i>Tablo 4.7: Kantin Alt Temasına Yönelik Görüşler.....</i>	<i>20</i>
<i>Tablo 4.8: Ulaşım Temasını Ait Alt Temalar ve Kodlar.....</i>	<i>21</i>
<i>Tablo 4.9: Şoför Alt Temasına Ait Kodlar.....</i>	<i>22</i>
<i>Tablo 4.10: Okul Servisi Alt Temasına Ait Kodlar.....</i>	<i>22</i>
<i>Tablo 4.11: Yol Alt Temasına Ait Kodlar.....</i>	<i>23</i>
<i>Tablo 4.12: Risk Temasına Ait Alt Tema ve Kodlar.....</i>	<i>23</i>

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Öğretmenlerin taşınmalı eğitim uygulaması hakkındaki görüşleri üzerine yapılan araştırmanın bu bölümünde problem durumuna, alt problemlere, araştırmanın amacına, önemine, varsayımlara, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim, insanlara kazandırılmayı amaçlanan davranışların kazandırılarak var olan yeteneklerinin geliştirildiği bir süreçtir. Toplumların gelişmesi ilerlemeleri ile mümkündür. Bunun farkında olan toplumlar ilerlemek, varlıklarını devam ettirmek ve refah seviyelerini artırmak için fertlerine istendik davranışlar kazandırmayı hedeflerler. Bu hedef, kapsamlı ve planlı bir sistemle mümkün olacaktır. Bu yüzden devletler, vatandaşları arasında bir ayırım gözetmeden her bir ferdi eğitmek ister. Bu durum da tüm fertlere eşit hizmet sunulması gereğini ortaya çıkarır.

Eğitim her ne kadar maliyetli olsa da devletin devamlılığını sağlamada en etkili yoldur. Eğitim her insanın hakkıdır. Eğitimli insan hem nitelik hem de nicelik olarak devletin kalkınmasına yarar sunmaktadır. Eğitimli bireylerden oluşmuş bir toplumda suç oranı daha düşük olacaktır. Bu yüzden devlet, ayırım gözetmeksizin her bir ferdini eğitmelidir.

Türkiye Cumhuriyeti'nde her fert eşit haklara sahiptir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 8. maddesine göre her Türk vatandaşı fırsat eşitliğine sahiptir. Bu maddeye ilaveten "Olanakları yetersiz fakat çalışkan ve istekli öğrencilerin öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla gerekli yardımlar yapılır" ifadesi yer almaktadır.

Her ülke nitelikli fertlere sahip olabilmek için vatandaşlarına yatırım yapar fakat fiziki ve ekonomik bazı durumlardan dolayı fertlerin sahip olduğu haklar aynı şekilde sunulamayabilir. Eğitim alanında da her ne kadar tüm fertler eşit görülse de çevresel koşullar ya da ekonomik şartlar kişilerin eğitim hakkını engelleyebilir. Türkiye Cumhuriyeti tüm fertlerinin eğitim koşullarını iyileştirebilmek için vatandaşlarına türlü olanaklar sunmaktadır. Bu olanaklardan biri de "Taşınmalı Eğitim Uygulaması" dır. Taşınmalı eğitim; eğitimin devamlılığı noktasında sorun yaşayan köydeki öğrencilerin merkezi eğitim kurumlarına devamlı taşınması, eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanılması ve kaliteli eğitim alınması için yapılan bir

uygulamadır (Uslu, 2017; Şan, 2012; Çavuşoğlu ve Dönmez, 2018).

Tüm çocukların eğitim alabilmesi, bu sayede eğitim eşitliğini sağlama ve eğitimin kalitesinin artırma gibi sebeplerle ortaya çıkan taşınmalı eğitim uygulamasında birçok sorun da yaşanabilmektedir. Taşınmalı eğitimde yaşanan bu sıkıntılar hem eğitimi hem de öğrencileri etkilemektedir. Bu uygulama ülkemizin tümünde yapılan bir uygulamadır. Uygulamadan kaynaklı sorunlar da tüm eğitim-öğretimi etkilemektedir.(Bilek ve Kale, 2012).

Taşınmalı eğitim uygulaması sorunların yaşanabileceği bir uygulamadır. Gerek öğrencilerin taşınması esnasında gerekse taşınan öğrencilerin ihtiyaçlarının karşılanmasında ve öğrencilerin güvenliğini sağlamada çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Akademik başarılarını düşünmek zorunda olan öğrenciler bu durumun yanında yol şartları, mevsim koşulları gibi durumlarla da mücadele edebilmektedir.

Tüm bu durumların eğitime eksi ve artıları olmaktadır. Daha nitelikli bir eğitim ortamı oluşturabilmek adına uygulamanın eksikleri detaylı bir şekilde araştırılıp şartlar en iyi hale getirilebilmelidir.

Var olan sorunları çözüme kavuşturabilmek ve eğitimin kalitesini artırabilmek için yapılacak en önemli işlerden biri uygulamanın içinde yer alan ortakları belirlemek ve bu ortaklar üzerinden var olan eksikleri gidermek, gerekirse ortakları daha etkin hale getirebilmektir. Bu uygulamada öğretmen de uygulamanın en önemli ortaklarından biridir. Öğretmenler yaşadıkları sorunlar hakkında görüşlerini dile getirerek uygulamanın daha kaliteli hale gelmesini sağlayabilirler. Bundan dolayı öğretmenlerin görüşleri bu çalışmaya ışık tutmaktadır.

1.1.1 Problemler Cümlesi

Çalıştığı ortaokullarda taşınmalı eğitim sistemi uygulaması olan ortaokul öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, taşınmalı eğitim uygulaması olan bu ortaokullarda karşılaşılan problemler, sıkıntılar nelerdir?

1.1.2 Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki şekilde ele alınmıştır:

1. Ortaokul öğretmenlerinin taşınmalı eğitim uygulamasının

öğrencilerin başarıları üzerindeki etkileri konusunda görüşleri nelerdir?

2. Ortaokul öğretmenlerinin taşımali öğrenciler için verilen yemek hizmetleri konusunda görüşleri nelerdir?

3. Ortaokul öğretmenlerinin taşımali eğitim uygulamasında ulaşım hizmeti konusunda görüşleri nelerdir?

4. Taşımali eğitim uygulamasında karşılaşılan riskler hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.2. Amaç

Çalışmanın maksadı ortaokullarda taşımali eğitim uygulaması esnasında öğretmenlerin yaşadığı problemleri irdelemek, sistemin verimli ya da verimsiz yanlarını ortaya çıkarmak, taşımali eğitim sisteminin eksiklerini bulup verimliliğini arttırmak adına tavsiyelerde bulunmaktır.

1.3. Önem

Bu çalışma, ortaokullardaki taşımali eğitim sisteminden kaynaklı problemleri inceleyip bunların kaynağına inecek ve çözüm önerileri ortaya koyacaktır. Ortaya koyacağı çözüm önerileri ile ortaokullarda taşımali eğitim sisteminde eğitim gören öğrencilere ve öğretmenlere fayda sağlayacaktır. Bütün bunların yanında ilerleyen zamanlarda yine taşımali eğitim üzerine araştırma yapacak farklı araştırmacılara da önemli bir kaynak oluşturacaktır.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada aşağıdaki varsayımlar kabul edilmiştir.

1. Kaynaklar amaca ulaşmada yeterlidir.
2. Sorulara verilen cevaplar tarafsız ve doğrudur.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın verileri, 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde

Denizli ili Buldan İlçesinde görev yapan 12 ortaokul öğretmeninin görüşleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Taşınmalı eğitim uygulaması: Türlü sebeplerden dolayı okula ulaşımında problem yaşayan öğrencilerin uygun okullara her gün taşınarak bu okullarda eğitimlerine devam etmelerini sağlayan uygulamadır. (MBE 2018)

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, konuya ilişkin alan yazın taramasına ve bu alanda yürütülmüş ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

Çalışmanın bu bölümünde, öncelikle taşınmalı eğitim uygulaması konusunda kuramsal açıklamalar yapılarak taşınmalı eğitim süreci açıklanacaktır.

2.1.1. Eğitim

Eğitim en kısa tanımıyla kişilere istendik davranış kazandırma sürecidir. Fertler bu sayede kabiliyetlerini geliştirebilmede ve devletin de hedeflediği nitelikli insanlara dönüşebilmektedir. Eğitim birçok tanımı yapılacak oldukça kapsamlı bir konudur. Dinçer (2003)'in de belirttiği gibi eğitim farklı amaçları bulunan çok yönlü bir süreçtir.

Eğitim bireysel bir olgu olduğu kadar aynı zamanda toplumsal bir olgudur. Bireyin gelişimi toplumun da gelişimi anlamına gelebilmektedir. Eğitim yolu ile kültürün devamlılığı da sağlanmaktadır. Eğitim istendik olarak kültürlenmeyi sağlar.(Demirel ve Kaya, 2007)

İnsanların sahip olduğu haklardan biri de eğitim hakkıdır. Eğitim alanında insanlar eşit haklara sahip olmalıdır. Devletlerin yapması gereken en önemli şey fırsat eşitliğini sağlamaktır. Bu yüzden eğitimde fırsat eşitliği getiren uygulamalar devlet tarafından yapılmaktadır. Bu uygulamalar yüksek maliyetli olsa da uzun vadede fayda sağlamaktadır.

T.C. Anayasası eğitim hakkını 42. maddede düzenlemiştir. Bu maddeye göre, “Hiç kimsenin eğitim hakkı özgürlüğü engellenemez. İlköğretim tüm bireylere mecburi ve devlet okullarında parasızdır”(Atar, 2007) Yine 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 8. maddesinde de eğitimde fırsat ve imkan eşitliği ile ilgili tedbirlerden bahsedilmektedir. Dolayısıyla eğitimde bu eşitliği sağlayacak uygulamalar devlet tarafından sunulmaktadır. Bunlardan biri de taşınmalı eğitim uygulamasıdır.

2.1.2. Taşınmalı Eğitim

Taşınmalı eğitim, türlü sebeplerden dolayı okula ulaşımında problem yaşayan öğrencilerin uygun okullara her gün taşınarak bu okullarda eğitimlerine devam etmelerini sağlayan uygulamadır.

Ülkemizde coğrafi şartlardan kaynaklı dağınık bir yerleşimin olması, burada yaşayan insan sayısının azlığı buralara okul açılmasını da güçleştirmektedir. Bu bölgelerde açılan okullarda da birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılmak zorunda olduğu için eğitim kalitesi düşmekte durum hem öğrenci hem de öğretmeni olumsuz etkilemektedir.

Nüfusu az olduğu yerleşim birimlerine her seviyeyi kapsayacak okul yapmak hem maliyetli hem de kullanışsız olmaktadır. Bu yüzden de böyle yerleşim birimlerinde öğrenciler bir araya getirilerek tek öğretmen ile ders yapmaktadırlar. Bu uygulamaya birleştirilmiş sınıf uygulaması denmektedir. Bu uygulamanın nedenlerini Tekışık (1989) “mevcut öğrenci azlığı, okul ve öğretmen ihtiyacı” olarak belirlemiştir. Bunların yanı sıra Doğan (1995); kaynak yetersizliği, kırsal kesimde insan sayısında azalma, doğal şartlar, yol ve ulaşım sırasında karşılaşılan sorunlar da eklemiştir. Birleştirilmiş sınıf uygulaması aynı anda birçok öğrenciye tek bir öğretmen tarafından eğitim verilmesi ile uygulandığı için hem öğretimin hem de öğrenimin kalitesini düşürmektedir. 1997 yılında zorunlu eğitimin 8 yıla yükseltilmesinden sonra da taşınmalı eğitim daha önemli bir hale gelmiştir. Böylece birleştirilmiş sınıflardan doğan başarısızlığının da önüne geçilmesi hedeflenmektedir

Eğitim sadece bilgi edinme işi değildir. Okullar aynı zamanda öğrencilerin etkileşime geçtiği, sosyalleştiği kurumlardır. Bu sayede çocuklar yaşayarak, deneyimleyerek bilgi ve becerilerini geliştirebilmektedir. Taşınmalı eğitim uygulaması eğitimin kalitesini artırmayı amaçlamaktadır. Koçak (2003) kaliteyi artırmaya fayda sağlayacak bazı öngörülerini şu şekilde belirlemiştir: Bu uygulama ile hem öğretmen hem öğrenci açısından daha çok verim alınacak, gelen öğrenci ile okullardaki eğitim kalitesi artacak, sosyalleşen öğrenciler kendini daha doğru ifade edecek, ulaşımdaki aksamalardan dolayı zaman zaman okula ulaşamayan öğretmenlerin sorunu giderilerek eğitimin aksamasının önüne geçilecektir.

Taşınmalı eğitim uygulamasındaki diğer önemli amaç eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaktır. Böylece eğitim yaygınlaşıp okullaşma oranı artacaktır. Bu durumla uzun vadede nitelikli kişi sayısı artacaktır.(Çavuşoğlu ve Dönmez, 2018). Ayrıca, taşınmalı eğitim öğrencilerde çevrelerine karşı farkındalığı artıracak, yeni yerler gören öğrenciler sosyalleşerek daha iyi bir eğitim alacaklardır. Bu durum da bireyin topluma karışmasını kolaylaştıracaktır.(Uslu, 2017)

2.1.3. Türkiye’de Taşınmalı Eğitimin Tarihsel Süreci

Taşınmalı eğitim, Türkiye’de ilk olarak UNESCO’nun desteğiyle 1989-1990 Eğitim-Öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Kırıkkale’de 3 pilot okulda, Kocaeli’nde 2 pilot okulda uygulanmaya başlanmıştır. Uygulamanın yararlı olduğu düşünülerek farklı illerden belirlenen 77 yerde uygulama ilerletilmiştir.(MEB, 1994). 1991- 1992 Eğitim-Öğretim yılında daha da yaygınlaştırılarak taşınmalı eğitim devam ettirilmiştir. 16538 öğrenci 375 merkez okula taşınmıştır. 1992- 1993 Eğitim- Öğretim yılında ise, uygulama 43 il, 325 ilçe ve 938 merkez okula yaygınlaştırılarak toplam 53676 öğrencinin taşınmalı eğitimden yararlanması sağlanmıştır (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995).

İlerleyen yıllarda zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılması ile birlikte uygulama genişlemiş 2000’li yıllarla beraber bireysel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler de bu uygulamadan yararlanmaya başlamıştır.

Taşınmalı eğitimin uygulanmasına neden olan en önemli etmenler arasında; eğitimin yaygın hale getirilmek istenmesi, yoğun göç ve buna bağlı azalan nüfus ya da coğrafi nedenlere bağlı dağınık yerleşim, devletin fırsat eşitliği sağlayarak hem eğitim kalitesini artırmak hem de maliyeti azaltmak istemesi, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlamak ve öğretmenin performansını olumsuz etkileyen çevre ve eğitim koşullarını iyileştirmek sayılabilir.(Karakütük,1996; Koçak2003)

MEB (2000)’e göre Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliğinde taşınmalı eğitimin hedefleri şöyledir:

- 1.İlköğretim düzeyi olmayan yerlere ilköğretim açmak,
- 2.Kırsal kesimde okulsuz kalan öğrencileri merkezlere ulaştırmak
- 3.Birleştirilmiş sınıflar uygulamasını bitirmek,
- 4.Eğitimdeki kalitenin artırılması

2.1.4. Taşınmalı Eğitimin Uygulanması

Taşınmalı eğitimde ilk olarak taşınma gereksinimi doğan yerler ve bu yerlerdeki öğrencilerin taşınacağı okullar tespit edilir. Taşınacak yerleşim yerlerinin ve okulların belirlenmesi il milli eğitim müdürlüğünün teklifi ve valiliğin onayı ile gerçekleşir. Ardından ulaşım, konum, eğitime gereksinim duyan kişi sayısı, nüfusun az olması gibi etkenler belirlenir. Taşıma en az 2 km, en çok 50 km olacak şekilde belirlenir. Taşıma yapacak okul servisleri için ihaleler yapılır. Taşınacak güzergah, taşıt ve zamanları belirlenir. Planlama, eğitim öğretim kalitesini düşürmeyecek biçimde olmalıdır. Taşıma ile gelen öğrenciler yemek ihtiyaçlarını öğlen ücretsiz olarak okulda karşılar. Ayrıca yemek dağıtımını üstlenecek kuruluşlar ve mekanlar ayarlanır.(Uslu, 2017).

Taşıma işi ciddi sorumluluk isteyen bir iştir. Servislerin ve şoförlerin uyması gereken kurallar yönetmelikte belirlenmiştir. Yönetmeliklere uyulmaması durumunda yaptırımlar vardır.Öğrenciler sabah ders başlamadan okula getirilmelidir.Bu yüzden, öğrencinin hangi duraktan ve ne zaman servise bineceği ayarlanır. O gün yaşanan aksilikten servis şoförü sorumludur. Aksi bir durumda ücretten kesim gerçekleşir.Ders bitimi öğrenciler yine vaktinde okuldan alınmalıdır. Serviste arıza vb. sorunlar çıkması durumunda başka araç getirilmesi gerekmektedir (Şan, 2012).

Tüm bu sorunların giderilerek eğitimde fırsat eşitliği gereğince uygulama

planlı yürütülmeli, planlamada çıkan eksikler belirlenmeli, bunlar ortadan kaldırılarak sağlanacak faydalar belirlenmelidir. Bu sayede uygulamadaki kalite artırılabacaktır. (Bilek ve Kale, 2012).

2.2. İlgili Araştırmalar:

Taşımali Eğitimde karşılaşılan sorunlarla ilgili çeşitli makaleler, tezler ve lisansüstü projeleri incelenmiştir. Taşımali eğitim 1989 yılından beri uygulanmaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Türkiye’de taşımali eğitim uygulaması üzerine literatür taraması yapıldığında uygulamada yaşanan sorunların pek farklı olmadığı görülmektedir. Uslu (2017)’ye göre bu sorunlar; eğitimle ilgili problemler, öğrencilerin adapte olma sorunu, veli, taşıma ve yemekle ilgili problemler şeklinde sıralanabilir.

Bilek ve Kale (2012) yaptığı araştırmada Manisa ilinin bir ilçesindeki taşıma merkezli okullarda görev alan öğretmenlerin bu konudaki düşüncelerini incelemiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin taşımaya dayalı uygulamanın öğrenciler açısından faydalı olduğu belirlenmiştir. Özellikle öğrencilerin sosyalleşmesine oldukça fayda sağlamıştır. Fakat taşımadan kaynaklı olarak öğrencilerde performans düşüklüğü ve yorgunluk görülmektedir. Servise erken binen öğrenciler bazen kahvaltı yapmamaktadır bu yüzden öğlen verilen yemek öğrenciler için oldukça önemlidir. Şoförlerin ise çok donanımlı olmadığı, araçların bakımsız ve yetersiz olduğu görülmektedir. Yine velilerle iletişimin sağlıklı yürütülemediği, okullarda da binanın yemekhanelerin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çavuşoğlu ve Dönmez (2018) çalışmasında, Pazarcık’taki taşımali eğitim uygulamasını değerlendirmiştir. Çalışmada araçların yeterli donanıma sahip olmadığı tespit edilirken şoförlerin öğrenci ile iletişimi olumlu bulunmuştur. Bu durumun sebebi ise okul başında şoförlere bu konuda verilen seminerdir. Beslenme, öğrencilerin okula uyumu, tutum ve davranışları konusunda olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Yurdabakan ve Tektaş (2013) taşımali eğitim hakkında taşımali öğrencilerin fikirlerini araştırdığı incelemesinde, öğrencilerin, eğitimlerine bu şekilde devam edebilmelerini olumlu karşıladıkları belirtilmiştir. Kız öğrenciler açısından bu durumun ayrıca iyi olduğu vurgulanmıştır. Okul servisi sayesinde öğrenciler yolda karşılaşılabilecekleri tehlikelerden de kurtulmaktadırlar. Sabah çok erken yola çıkmak, şoför kaynaklı yaşanan sorular, servis beklerken soğukta kalıp üşütme gibi olumsuz durumlar da çalışmada tespit edilmiştir.

Bilgin Aksu ve Kaya’nın (2009) Gaziantep ili Nizip ilçesinde fırsat eşitliğinde taşımali eğitimin rolünü saptamak amacıyla yaptıkları çalışmada, taşımali eğitim alan öğrencilerin, taşıma merkezindeki diğer öğrencilere göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uslu'nun (2017) Denizli'de gerçekleştirdiği incelemede okullaşma oranının taşımali eğitim sayesinde arttığı bununla birlikte öğrencilerde taşıma durumundan dolayı baş ağrısı vb. rahatsızlıklar meydana geldiği, ayrıca öğrenciler arasında gruplaşma, velilerle iletişimsizlik vb. sorunların oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şan'ın (2012) Konya ili Seydişehir ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı taşımali okullarda yaptığı ilköğretim öğrencilerinin taşımali eğitim sorunlarını ele aldığı çalışmasında ise öğrenci başarısının taşımali eğitimden etkilenmediği tespit edilmiştir. Eğitim imkanlarının artması, kaliteli eğitim alınması, öğrencilerin sosyalleşerek iyi davranışlar edinmesi, düzenli beslenme çalışmadaki olumlu sonuçlardır. Taşımali eğitim sonucu sınıf mevcutlarının artması, yemekhanenin temizliği, yemeklerin beğenilmemesi, yolculuktan kaynaklı yorgunluk ve veli ve şoförle yaşanan iletişim problemleri de çalışmadaki olumsuz tespitlerdir.

Turan (2011) Zonguldak ilinde gerçekleştirdiği "Taşımali İlköğretim Uygulamasında Karşılaşılan Güçlükler" adlı çalışmasında taşıma işi için kullanılan servislerin "orta" seviyede güvenli olduğu, servise ara sıra yolcu alındığı, şoförlerin öğrencilerle iletişiminin zayıf olduğu, taşımali öğrencilere verilen yemeklerin ise yetersiz, soğuk ve devalı aynı yemekler olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Yine velilerle ilgili iletişim sorunu yaşandığı çalışmada belirtilmektedir.

Şimşek ve Büyükkıdık'ın (2017) Şanlıurfa ilinin Bozova ilçesindeki taşımali okullarda yaptığı araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; öğrenciler köylerindeki okula gitmek istediklerini, sabah erken kalktıkları için uykularını alamadıklarını, kahvaltı yapamadıklarını, servis aracının kalabalık olduğunu dile getirmektedirler. Bununla birlikte taşımali eğitim uygulaması ile eğitime devam etme şansı yakaladıkları için uygulamadan memnun olduklarını belirtmektedirler.

Yalçın'ın 2006 yılında Kütahya ilinde yaptığı çalışmada taşımali ve normal eğitimde beden eğitimi dersinin ve sporunun öğrencilerin toplumsallaşmasına yararı incelenmiştir. Yapılan çalışmada taşımali eğitimle gelen öğrencilerin sosyalleşme ve kendini ifade etme konusunda normal eğitim gören öğrencilere göre güçlük çektiği, çekingenlik vb. sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Ortaokul öğretmenlerinin taşınmalı eğitim uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma tarama modelinde nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algı ve olayların içerisinde tüm gerçekliğiyle ve bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasını gerektiren nitel bir sürecin yürütüldüğü araştırma olarak tanımlanabilir. Tarama modelleri ise, geçmişte veya hali hazırda mevcut olan bir durumu olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma modelleridir (Ergün,2005). Bu çalışma; taşınmalı eğitimin ülkemizdeki durumunu tanımlamak ve daha iyi duruma getirmeyi hedeflediği ve uygulamayı bulunduğu fiziksel ve toplumsal ortam göz önünde bulundurularak tamamıyla ele aldığı için tarama modelinde nitel bir araştırma olarak yapılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma evrenini Denizli ili Buldan ilçesindeki taşınmalı eğitim yapılan okullarda görevli öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu ise Denizli ili Buldan ilçesinden 6 farklı ortaokuldan seçilen 12 öğretmen oluşturmaktadır. Seçilen öğretmenler, “amaçlı örnekleme” yöntemlerinden “maksimum çeşitlilik örnekleme” yöntemiyle belirlenmiştir. Bu yöntemle belirlenen problemle alakalı olabilecek kişilerin çeşitliliği artırılır. Bu sayede bilgi açısından daha kaliteli ve nitelikli kaynaklara ulaşılabilir. (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.117).

Çalışma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 3.1’de verilmektedir.

Tablo 3.1. *Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Bilgileri*

		f
Cinsiyet	Kadın	4
	Erkek	8
Okul Türü	Devlet Ortaokulu	4
	Yatılı Bölge Ortaokulu	4
	İmam-Hatip Ortaokulu	4
	1-9	1
	10-14	4

(devamı arkadadır)

Tablo 3.1. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Bilgileri(devamı)

		<i>f</i>
<i>Mesleki Kıdem (yıl)</i>	15-19	5
	20-25	1
	26-30	1
<i>Taşımali Okulda Çalıştığı Süre (Yıl)</i>	1-5	2
	6-9	3
	10-14	5
	15-20	4

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin 4’ü devlet ortaokulundan, 4’ü yatılı bölge ortaokulundan son 4’ü ise imam-hatip ortaokulundan seçilmiştir. Ayrıca yaş, cinsiyet, kıdem ve çalıştığı okulun merkez okulu ya da köy okulu olması açısından da farklı olmalarına özen gösterilmiştir.

3.1. Verilerin Toplanması

Çalışma grubundaki 12 öğretmenle tek tek görüşme yapılarak ölçme aracındaki 10 soru sorulmuştur. Ölçme aracındaki sorular araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Soruların hazırlanma sürecinde emsal araştırmalara bakılmış, emsal araştırmaların bulgularından yola çıkarak ölçme aracının taslağı oluşturulmuştur. Hazırlanan bu taslak forma ilişkin uzman görüşü alınmış ve deneme uygulamaları sonucunda formun son hali verilmiştir. Ölçme aracıda yer alan sorular şunlardır:

- 1 Meslekte kaçınıcı yılınızı çalışıyorsunuz?
- 2 Kaç yıldır taşımali sistemin uygulandığı bir okulda çalışıyorsunuz?
- 3 Taşımali sistemle ilgili fikirleriniz nedir?
- 4 Öğrenci başarısında taşımali sistemin nasıl bir rolü olduğunu düşünöyorsunuz?
- 5 MEB’in karşıladığı beslenme(öğle yemeğı, kantin gibi) olanakları ile ilgili fikirleriniz nedir?
- 6 Taşımali sistem öğrencilerinin velileri ile olan iletişiminiz ile diğeri öğrenci velileri ile olan iletişiminizi nasıl kıyaslırsınız?
- 7 Taşımali sistemin olumlu yönleri olarak neleri sayabilirsiniz?
- 8 Taşımali eğitim sisteminin öğretmende oluşturduğı olumsuz yönler nelerdir?

9 Taşımalı eğitim sisteminde yaşadığınız olumsuz yönler ile ilgili ne gibi önlemler aldınız ya da alıyorsunuz?

10 Sizce ne gibi önlemler alınıp, yenilikler yapılarak taşımalı eğitim sistemi daha verimli hale getirilebilir?

Öğretmenlerle görüşme yapıp ölçme aracındaki soruların sorulabilmesi için öncelikle Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvuru yapılmış, hangi okullarda kaç öğretmenle görüşme yapılacağı gerekli evraklarla beraber bildirilip gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra maksimum çeşitlilik ilkesi dikkate alınarak görüşme yapmaya uygun niteliklere barındıran öğretmenlerin kimler olacağı belirlenmiş, öğretmenlerin uygun saatleri belirlenerek kendilerinden ve kurumlarından izin oluşturulmuştur. Öğretmenlerin oluşturulan sorulara verdikleri cevaplar üzerinde herhangi bir değişime gidilmeden, görüşme esnasında herhangi bir müdahale yapılmadan gerekli notlar alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Yıldırım ve Şimşek (2021), nitel araştırma yapan bir araştırmacının karşılaşması gereken iki önemli beklentinin olduğunu vurgulamaktadır. Bunlardan ilki doğru bilgiye ulaşmak amacıyla olan araştırmada, gerekli önlemlerin alınması yani geçerlilik; diğeri ise sürecin ve bulguların açık ve net olarak verilmesi, diğeri araştırmacıların incelemesine imkan verecek şekilde tanımlanması yani güvenilirliktir. Geçerliliğin, güvenilirliği büyük ölçüde güvenilir kıldığı düşünüldüğünde, geçerliğe verilen önem aynı anda güvenilirliği sağlamaya yönelik bir önlem olarak algılanmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.297). Bu araştırma, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Denizli ili Buldan ilçesinde çeşitli ortaokullarda görev yapan öğretmenlerle görüşme yoluyla veriler toplanarak yapılmıştır. Verilerin toplanması sırasında gönüllü olarak görüş bildiren öğretmenlere 10 soru sorulmuş, cevapları tamamen objektif olarak değerlendirilip görüşleri konusunda görüşme esnasında araştırmacı tarafından fikir beyan edilmeden cevaplar not alınmıştır. Elde edilen bilgiler kesinlikle değiştirilmemiş bu bilgilere ilaveler yapılmamıştır. Araştırmaya katılan her bir öğretmene Ö1-Ö12 (Öğretmen 1-Öğretmen 12) biçiminde kodlar verilmiş olup, raporlama sırasında adları ve görev yaptıkları kurumlara yer verilmeyerek kimliğinin ortaya çıkmamasına özen gösterilmiştir. Görüşme sonrası oluşturulan görüşme transkriptleri, araştırmacı tarafından lazım olması durumunda kullanılabilmesi adına saklanmaktadır. Toplanan veriler tümdengelimci analiz yaklaşımıyla analiz edilmiştir. Analiz edilen bilgiler belirlenen alt sorunlardan da yola çıkarak temalara ayrılmıştır. (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.244). Başlangıçta 12 katılımcıya ait veri setleri oluşturulmuş, belirlenen plana göre veriler incelenip kodlanmıştır. Daha sonra kodlar 4 ana

tema altında toplanmış ve her alt probleme ait alt temalar oluşturulmuştur. Son olarak da yorumlama yapıp raporlaştırılmıştır. Bulguların yorumlanması sırasında doğrudan katılımcıların görüşlerinden alıntılar yapılarak örnekler verilmiştir

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, toplanan verilerin analiz edilmesi sonucunda ulaşılan bulgulara ve alt temalara ilişkin yapılan yorumlara yer verilmiştir.

4. 1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemini “Ortaokul öğretmenlerinin taşınmalı eğitim uygulamasının öğrencilerin başarıları üzerindeki etkileri konusunda görüşleri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu problemin başlığı altında 2 alt tema belirlenmiştir. Bu alt temalar; taşınmalı eğitim uygulamasının etkilediği “akademik başarıları”, “sosyal aktivitelerde başarı” şeklinde incelenecektir.

Tablo 4.1. *Taşınmalı Eğitimin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkilerine Yönelik Öğretmen Görüşleri*

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
ÖĞRENCİ BAŞARISI	Akademik Başarı	Olumlu	4
		Olumsuz	8
	Ders Dışı Etkinlik	Olumlu	3
		Olumsuz	9

4.1.1. Uygulamanın Akademik Başarıya Etkisi

Araştırmaya katılım sağlayan 12 katılımcının 8 tanesi yapılan uygulamanın öğrenci başarısında düşmeye sebep olduğunu dile getirirken; 4 katılımcı ise bu durumun bireyin isteği ve azmiyle ilgili olduğunu bundan dolayı planlanan uygulamanın başarıyı düşürmediğini savunduğu görülmüştür. Uygulamanın öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisine ilişkin öğretmen görüşleri tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. *Taşınmalı Eğitim Uygulamasının Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerindeki Etkisine İlişkin öğretmen görüşleri*

	Etkilemiyor	Olumsuz Etkiliyor
Görüş Bildiren Öğretmenler	Ö1, Ö2, Ö4, Ö7	Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Frekans	4	8

Uygulamanın başarıyı düşürdüğünü dile getiren öğretmenler yola çok erken saatte çıkan öğrencilerin yeterince uykusunu alamadığını, hatta bazı öğrencilerin kahvaltı etmediğini bu yüzden çocukların ders performansının düştüğünü söylemektedirler. Bazı katılımcılar ilkokulu köyde tamamlayan öğrencilerin eğitim seviyesinin merkezdeki öğrencilere göre daha düşük olmasından dolayı geldikleri okulda bazı derslerde notlarının düşük olduğunu dile getirmektedirler. Yine köyde ailesine bahçe, tarla ya da hayvan bakımında yardım eden öğrencilerin ders çalışmaya yeterli zaman ayıramaması da dile getirilen bir başka sıkıntıdır. Taşımali eğitimin başarıyı olumsuz yönde etkilediğini söyleyen katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Çocuklar çok erken yola çıkıyor. Genelde uykusuz oluyorlar. Derste de uyukladıkları oluyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 3)

Öğrenciler bazen kahvaltı etmeden okula gelmiş oluyor. Yolda geçen süreyi de hesaba katınca derste aç kalıyorlar (Görüşme Kaydı: Öğretmen 8)

Bazı öğrenciler köyde ailesine bahçe, tarla ve hayvan bakımında yardım ediyor. Yeterli ders çalışmıyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 11)

Uygulamanın başarıyı düşürmediğini, başarının öğrencinin çabası ve isteğiyle ilgili olduğunu düşünen öğretmenler ise çocukların bu koşullarda da başarılı olduğunu söylemektedirler. Taşımali eğitimle okula gelip sınıfta çok başarılı olan öğrencileri bu duruma örnek gösterdiler. Taşımali eğitim sayesinde daha merkezi yerlerde eğitim alan öğrencilerin ufkunun gelişeceği, eğitim öğretim araç-gereci olarak daha fazla materyal ve branşlaşmış öğretmenle karşılaşacakları da dile getirildi. Taşımali eğitim uygulamasının başarıyı düşürmediğinin dile getiren öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

Taşımali eğitimin akademik başarıyı olumsuz etkilediğine inanmıyorum. En başarılı öğrencim okula servis ile geliyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

Köy öğrencilerine aileleri tarafından daha çok sorumluluk veriliyor. Bu öğrenciler çalışma konusunda da sorumluluk sahibi ve merkezde yaşayan öğrencilere göre daha hevesliler. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

Çocuklar merkez okulda daha çok olanağa sahip. Hem ders araç gereci hem de dersine giren öğretmenler açısından şanslılar. Örneğin köyde resim, müzik, beden eğitimi öğretmeni olmayabiliyor. Bu olanaklar merkezde var. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

4.1.2. Ders Dışı Etkinlikler

Öğrenciler formal eğitim süreci içinde öğrendiklerinin pekiştirmek ve bu öğrenmeleri yaşamla ilişkilendirmek isterler. Ders dışındaki etkinlikler alt teması incelenecek olursa; 12 katılımcı öğretmenin 9'u taşımali öğrencilerin ders saatleri dışında etkinliklere dahil olmadığını, geri kalan 3'ü ise kısıtlı da olsa öğrencilerin etkinliklere katılabildiğini dile getirmektedirler. Ders dışı faaliyetler alt temasına ait bulgular tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3. *Taşımali Öğrencilerin Ders Dışı Faaliyetlere Katılımı Hakkındaki Öğretmen Görüşleri*

	Olumlu	Olumsuz
Görüş Bildiren Öğretmenler	Ö4, Ö7, Ö9	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12
Frekans	3	9

Öğrenciler ilk ders başlamadan önce okula gelip son ders bitimi beklemeden hemen okuldan ayrılmaktadır. Bu yüzden de yürütülen etkinlik ve kurslara katılamamaktadırlar. Ancak velilerin iş birliği ile bazı durumlarda bir servis okul çıkışı kursa kalan öğrencileri bekleyebilmektedir. Bu konudaki katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Çocuklar ilk dersten hemen önce okula geliyor ve okul bitince beklemeden hemen servislerine binip evlerine dönüyorlar. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

Taşınmalı eğitim öğrencileri ile herhangi bir etkinlik yapmıyorum. Bu öğrencilerin velileri ile de iletişim sağlıklı olmadığı için ders dışı etkinlikler yürütülemiyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 8)

Ders dışı etkinlikleri öğle arası yapmak zorunda kalıyorum. Çünkü taşınmalı öğrenciler akşamüstü kalamıyor. Öğle arası yapılan etkinlikler de verimli olmuyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 11)

Taşınmalı öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılım konusunda 3 öğretmen ise olumlu fikir belirtmiştir. Öğretmenler velilerin anlaşması durumunda bir grup öğrencinin akşamüzeri etkinlik sonra taşınabildiğini, okulda bir süre bu şekilde etkinlik yapabildiklerini fakat bu durumun velinin ilgi ve isteğine göre devam edebildiğini dile getirmişlerdir. Bu konudaki katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Yetiştirme kurslarımızı akşamüzeri ders bitimi yapıyoruz.8. sınıf öğrencilerimiz velilerin ortak kararı ile kursa kalmak için ders sonrası kalıyor.(Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

Okulumuzun bazı sportif başarıları oldu bu durum velileri de heveslendirdi. Öğrenciler hafta sonu velilerin rızası doğrultusunda okula gelip antrenman yaptılar. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemini “Ortaokul öğretmenlerinin taşınmalı öğrenciler için verilen yemek hizmetleri konusunda görüşleri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Yemek temasındaki katılımcı görüşlerinin tamamı taşınmalı öğrenciler için verilen öğle yemeğini mantıklı bir uygulama olarak görmektedirler. Bu tema altında 3 alt tema oluşmuştur. Bu alt temalar; “kalite”, “hizmet” ve “kantin” olarak incelenmiştir. Tablo 4.4’te beslenme temasına ait alt temalar ve kodlar gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Yemek temasına ait alt temalar ve kodlar

Tema	Alt Tema	Kodlar
	Kalite	Doyuruculuk Çeşit Malzeme Miktar
YEMEK	Hizmet	Yemekhane Yardımcı Personel Temizlik Zamanlama
	Kantin	Kantin Olmalı Denetleme

4.2.1. Öğretmenlerin Kalite Alt Temasına İlişkin Görüşleri

Taşınmalı eğitimde öğrencilere yemek verilmesi yerinde bir uygulama olmakla birlikte bu uygulamada yemeğin kalitesi konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Katılımcılardan 8'i yemekleri doyurucu ve miktar bakımından yeterli bulurken 5 katılımcı ise yemeklerin kalitesiz olduğunu düşünmektedir. Ayrıca 5 katılımcı yemek çeşidini az ve kullanılan malzemeyi de yetersiz bulmaktadır. Öğretmenlerin yemek alt temasına ait kodlara verdikleri cevaplar tablo 4.5 'te gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Kalite Alt Temasına Ait Kodlar

Kodlar	Olumlu	Olumsuz
Doyuruculuk	Ö1,Ö4, Ö6,Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	Ö2, Ö3, Ö5, Ö8
Çeşit	Ö1, Ö5, Ö6, Ö9,Ö11	Ö2, Ö3, Ö4,Ö8,Ö7,Ö10,Ö12,
Malzeme	Ö1, Ö3,Ö4, Ö9, Ö11	Ö2, Ö6, Ö5, Ö7, Ö8,Ö10,Ö12
Miktar	Ö1, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	Ö2,Ö3,Ö5,Ö8

Kalitesi konusundan olumsuz görüş bildiren öğretmenler, yemek şirketinin maliyeti düşürmek amaçladığını bu yüzden de kalitesiz malzeme kullandığını düşünmektedirler. Olumsuz görüşlerden bazıları şunlardır:

Öğle yemeği doyurucu fakat çeşit az ve hep aynı yemekler yapılıyor. Yemeklerin besin değeri düşük ve kullanılan malzeme kalitesiz.(Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

Bazen öğrenciler yemeği yemek istemiyor çünkü hep aynı yemekler geliyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

Yemekler kötü özellikle yemeklerde bulunan yağ kötü görünüyor.(Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

Yemek menüsü var fakat bazen ona uyulmuyor. Karbonhidrat ağırlıklı yemekler yapılıyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 2)

Kalite konusunda alınan olumlu görüşlerden bazıları da şu şekildedir:

Öğle yemeğinde 3-4 çeşit yemek oluyor. Miktar da yeterli çocuklar masadan aç kalkmıyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

Kullanılan malzemeler kaliteli standart ürünler (Görüşme Kaydı: Öğretmen 9)

Bazı öğrenciler yemek adabını, önlerine dökmeden yemeği, yedikten sonra sofrayı toplamayı ve sabırla sırada beklemeyi öğle yemeklerinde öğreniyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

Bazen taşımali olmayan öğrenciler bile öğle yemeğinden yemek istiyorlar. Yemekler çeşitli ve doyurucu. Belki çocuklar evlerinde bu kadar çeşit görmüyorlardır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 11)

Genel olarak görüşler şu şekildedir: Taşımali eğitim gören öğrencilere öğle yemeği verilmesi son derece doğru bir uygulamadır. Bu sayede öğrenciler dersten çıktıkları gibi sıcak ve doyurucu yemek bulabilmekte, birlikte yemek yedikleri için yemek adabını da öğrenmektedirler. Fakat yemek ihalesini alan bazı firmaların yemekte kullanılan malzeme ve yemek çeşidi bakımından kaliteden ödün verdikleri görülmekte böylece öğrenciler için gelen yemek de ziyan olmaktadır.

4.2.2. Öğretmenlerin Hizmet Alt Temasına İlişkin Görüşleri

Hizmet alt temasında yemekhane, yardımcı personel, temizlik, zamanlama kodları oluşmuştur. Bu alt temaya yönelik verilen cevaplar Tablo 4.6’da gösterilmiştir.

Tablo 4.6. *Hizmet Alt Temasına Yönelik Görüşler*

<i>Kodlar</i>	<i>Olumlu</i>	<i>Olumsuz</i>
Yemekhane	Ö1, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8
Yardımcı Personel	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	-
Temizlik	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12	Ö4, Ö9
Zamanlama	Ö1, Ö5, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8

Okullardaki yemekhanelerin genelde okulun kullanılmayan, boş, güneş almayan bölümlerine yapıldığı görülmektedir. Bazı yemekhaneler yeni yapılsa da genelde nem kokmaktadır. Bunların yanında yeni yapılan ve hem yemekhane hem de ortak alan olarak kullanılan yemekhaneler de bulunmaktadır. Bunlar daha geniş ve diğerlerine nispeten havalandırmaları daha iyi durumdadır.

Yemeklerin öğrencilere paylaşılmasından yardımcı personele çok ihtiyaç duyulmaktadır. Bazı okullarda okul yemeğini hizmetliler ya da ihaleyi alan şirketin görevlileri dağıtırken bazı taşımali okullarda ise yardımcı personel az olduğu için nöbetçi öğretmenler yemek dağıtımına yardım etmektedir.

Yemeklerin temizliği konusunda büyük sıkıntılar yaşanmamaktadır. Dağıtımını yapan görevliler hijyen kurallarına uyararak bone, eldiven hatta maske takmaktadır. Fakat bazen yemek dağıtımını yapan aracın farklı okullara da uğraması gerektiğini söyleyip yemeği okulun ya da yemekhanenin önüne bırakıp gittiği de belirtilmiştir.

Yine yemeklerin erken getirilerek bırakıldığını düşünen bazı öğretmenler yemeklerin soğuduğunu ve görevlilerin yemekleri getirme zamanını iyi ayarlayamadıklarını ya da yemeklerin ara sıra geç geldiğini, öğrencilerin beklemek zorunda kaldığını dile getirirken bazı

öğretmenler ise yemeklerin tam vaktinde getirildiğini dile getirmişlerdir.

Hizmet alt temasına ait bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Yemekleri yemekhanenin önüne bırakıp gitmeleri hijyen açısından sıkıntı oluşturuyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 9)

Yemekhanede gerekli temizlik önlemleri alındığı için yemek dağıtımında sıkıntı yaşanmıyor.(Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

Yemeğin içinden yemekte olmaması gereken bir şey çıktığında çoğu öğrenci yemek yemeğe gelmek istemiyor. Yasak olmasına rağmen bakkala gidenler oluyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

Yemekler erken geldiği için soğuyor(Görüşme Kaydı: Öğretmen 2) Gelen yemekler kapalı kaplarda ve hijyen kurallarına uygun geliyor. Yemek şirketi öğrencileri mağdur etmiyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

4.2.3. Kantin Alt Temasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kantin alt teması için olan görüşler incelendiğinde; katılımcılardan bir kısmı yemekhanesi olan okullarda kantine gerek olmadığını, kantinden alınan paketli gıdaların öğrencilerin sağlığını tehdit ettiğini, kantinden alışveriş yapan öğrencilerin öğle yemeği yemediklerini dile getirirken bir kısmı ise okula aç gelen öğrencilerin kantinden bir şeyler alarak karnını doyurduğunu dile getirmektedir. Kantini bulunan okulların ise yeterince denetimden geçirilmediği, öğrenci sağlığına zararlı ürünlerin kantinde satıldığı da dile getirilen görüşlerdendir. Kantin alt temasına ilişkin bulgular tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7. Kantin Alt Temasına Ait Görüşler

Kodlar	Olumlu	Olumsuz
Kantin Olmalı	Ö1,Ö3,Ö4,Ö5,Ö8,Ö10,Ö12	Ö2,Ö6,Ö7,Ö9,Ö11
Denetim	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,10,Ö11,Ö12	-

Bu konudaki bazı görüşler şu şekildedir:

Kantin öğrencilerin gereksiz para harcamasına neden oluyor(Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

Kantinde satılan ürünlerin besin- kalori hesabı yapılmalı. Kantin sürekli denetlenmeli.(Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

Kantinler okullarda çok gerekli değil. Taşınmalı gelen öğrenci kantinden alış-veriş yapınca öğle yemeği yemiyor.(Görüşme Kaydı: Öğretmen 2)

Tüm gün kantinden alışveriş yapan öğrenci gün boyu sağlıksız besleniyor. Yemekhaneye gelen öğle yemeğini beğenmediğinde yemeyip sonrasında kantinden abur cubur alarak günü tamamlıyor.(Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

Her okulda kantin olmalı.Öğrencinin istediğinde temel ihtiyaçlarına ve atıştırmalıklara ulaşması bence bu çağda artık lüks değil(Görüşme Kaydı: Öğretmen 8)

Tablodan da yola çıkarak öğretmenlerin çoğunluğunun okullarda kantin olmasını gerekli gördüğü anlaşılmaktadır. Tüm öğretmenler kantinin denetlenmesinin çok gerekli olduğu konusunda ortak görüş belirtmektedirler.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemini “Ortaokul öğretmenlerinin taşımali eğitim uygulamasında ulaşım hizmeti konusunda görüşleri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu tema altında 3 alt tema oluşmuştur. Bu alt temalar; şoför, araç ve yol olmak üzere incelenmiştir. Ulaşım temasına ait alt temalar ve kodlar Tablo 4.8’de gösterilmiştir.

Tablo 4.8. *Ulaşım Temasına Ait Alt Temalar ve Kodlar*

Tema	Alt Tema	Kodlar
ULAŞIM	Şoför	Şoför Davranışları
		Araç Kullanımı
		Şoförün Habersiz Değişimi
	Okul Servisi	Servis Durumu Güvenlik ve Tedbirler
	Yol	Mesafe Hava Şartları Zamanlama

4.3.1. Şoför Alt Temasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Şoför alt temasına ait kodlar; şoför davranışları, araç kullanma ve şoför değişimi olmak üzere üç kod altında toplanmıştır.

Şoför davranışı ve aracı kullanma kodlarında katılımcılar farklı farklı görüş bildirmişlerdir. Katılımcıların bazıları servis şoförlerinin öğrencilerle uygun iletişimi kurmadığını, öğrencilerin yanında uygun davranışlarda bulunmadıklarını söylemişlerdir. Bu konuda şoförlere davranışlarını düzeltmeleri için seminer verilebileceğini belirtmişlerdir. Yine araç kullanımı konusunda da kurallara uymayan şoförlerin bulunduğu bazı şoförlerin aracı hız kurallarına uygun kullanmadığı söylenmektedir. Habersiz şoför değişimi kodu için ise tüm öğretmenler olumsuz görüş bildirmekle beraber, özellikle şehir merkezinde işi çıkan şoförlerin yerine başkasını gönderdiği tespit edilmiştir. Nöbetçi öğretmenler tanımadıkları şoförlere çocukları emanet etmemekte böyle durumlarda öğrenciler beklemek durumunda kalmaktadırlar. Bu konudaki katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Servisin şoförü bellidir. Ama bazen işi çıktığı için yerine başka birini gönderiyor. Bu durumda kabul etmiyoruz ve çocuklar beklemek durumunda kalıyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 9)

Bazen farklı şoför geliyor. Denetimi sağlayamıyoruz (Görüşme Kaydı: Öğretmen 3)

Araçları hızlı kullanıyorlar. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 10)

Araçlarda denetim yaptığımızda kış lastiği vb. önlemlerin bazen alınmadığını fark ediyoruz (Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

Öğrenciler bazen aracın hızlı gittiğini söyleyerek şikayette bulunuyorlar. Nöbetçi öğretmenler de bu durumdan şikayetçi. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 12)

Şoför alt temasına ait kodlar Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9. Şoför Alt Temasına Ait Kodlar

Kodlar	Olumlu	Olumsuz
Habersiz şoför değişimi	-	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Şoför davranışları	Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö10	Ö2, Ö5, Ö6, Ö8, Ö11, Ö12
Araç kullanımı	Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö10	Ö2, Ö5, Ö6, Ö8, Ö11, Ö12

4.3.2. Okul Servisi Alt Temasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Okul servisi alt temasında araçların durumu ve güvenlik ile tedbirler olmak üzere iki kod oluşmuştur. Kooperatifler kural gereği okul servis araçlarını belli bir yaşın altında tutamayacağı için araçların genel durumları iyidir. Böylece çok eski araç kullanımının da önüne geçilmektedir. Ancak köyün genel şartları düşünüldüğünde araçların çok temiz tutulmadığı, bakımsız olduğu ve bu şekilde de öğrenci taşımaya devam ettiği ifade edilmiştir. Bazı araçlarda da emniyet kemerlerinin bir kısmının bozuk olduğu tespit edilmiştir. Araçlarda yeterli güvenlik önlemi de alınmamaktadır. Bu konudaki bazı görüşler şu şekildedir:

Araçlar kirli ve çok bakımsız (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

Araçlardaki emniyet kemerleri kullanılmayacak halde (Görüşme Kaydı: Öğretmen 3)

Araçlarda temizlik kurallarına uyulmuyor. Bu konuda şoför kadar öğrencilerin de kurallara uymadığını temizlik ve hijyene dikkat edilmediğini görüyoruz. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

Çocuklar servis içerisinde geziniyor. Bu konuda hem şoförü hem de öğrencileri uyararak da araç hareket edince yine aynı şekilde davranmaya devam ediyorlar. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 11)

Araç alt temasına ait kodlar Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10. Okul Servisi Alt Temasına Ait Kodlar

Kodlar	Olumlu	Olumsuz
Araçların durumu	-	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Güvenlik ve tedbirler	-	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12

4.3.3. Yol Alt Temasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Yol alt temasında mesafe, hava şartları, zamanlama olmak üzere 3 kod oluşmuştur. Yol alt temasına ait kodlar tablo 4.11'de verilmiştir.

Tablo 4.11. Yol Alt Temasına Ait Kodlar

Kodlar	Olumlu	Olumsuz
--------	--------	---------

Mesafe	Ö2, Ö5, Ö11	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6,Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12
Hava şartları	Ö2, Ö5, Ö11	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6,Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12
Zamanlama	Ö2, Ö5, Ö11	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6,Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12

Yol alt temasında özellikle öğrencilerin geldiği mesafe uzadığında öğrencilerin eğitim şartları da zorlaşmaktadır. Özellikle hava koşulları ile birlikte kimi zaman uzak mesafedeki çocukların eğitimi sekteye uğrayabilmektedir. Kar ve benzeri hava şartlarında öğrencilerin okula gelemediği günler olmaktadır. Yine servisin yol ve hava şartlarından dolayı bazen erken bazen de geç gelmesi öğrencilerin kaygılanmasına, derslere odaklanamamasına neden olmaktadır. Fakat genelde öğrencilerin gittiği mesafenin çok uzun olmaması ya da hava şartlarındaki olumsuzlukların geçici olduğu düşünüldüğünde olumsuz koşulların öğrencileri çok etkilemediğini düşünen katılımcılar da bulunmaktadır.

Köyünün yükseltisi fazla öğrenciler kar yağışı başladığı gibi okuldan gönderilmeli. Geç kalındığında hem öğrencilerin hem de şoförün güvenliği tehlikeye düşüyor.(Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

Servis şoförleri birkaç kez öğrenciyi zamanında almadığım için sorun yaşadık. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 3)

Hava şartları ve yolun durumu nedeniyle öğrenciler servisi beklemek durumunda kalıyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

Bazen öğrenciler evlerine geç dönmek zorunda kalıyor(Görüşme Kaydı: Öğretmen 11)

Bazı öğrenciler hava ağarmadan yola çıktığı için okulda uyku problemi yaşayabiliyor.(Görüşme Kaydı: Öğretmen 8)

Öğrenciler geçirilen ufak tefek kazalardan dolayı okula gelmek istemeyebiliyorlar.(Görüşme Kaydı: Öğretmen 9)

4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemini “Taşımali eğitim uygulamasında karşılaşılan riskler hakkındaki görüşleri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu tema altında 3 alt tema oluşmuştur. Bu alt temalar; “uyum sorunu, kaza, yemekten zehirlenme” başlıkları altında incelenmiştir. Bu alt temalar Tablo 4.12’de gösterilmiştir.

Tablo 4.12. Risk Temasına Ait Alt Temalar

Tema	Alt Tema
RİSK	Uyum Sorunu
	Kaza
	Yemekten Zehirlenme

Katılımcı 12 öğretmenin tamamı taşımali eğitim uygulamasında kaza, zehirlenme ve uyum sorunu riskleriyle karşılaştıklarını söylemektedirler. Bu riskler taşımali eğitimin dikkat edilmezse ciddi sorunlara yol açabileceğini gösteren ve çok dikkatli olunması gereken

durumlar oluşturmaktadır. Öğle yemeği için pişirilen ve okullara dağıtılan yemeğin malzemesi ya da bekleme süresi öğrenciler için risk taşımaktadır. Yine öğrencilerin şoför, hava şartları ya da yol durumuna bağlı olarak yaşayacakları kaza ciddi sorunlara sebep olabilmektedir. Bu konuda nöbetçi öğretmenden, okul idaresine; şoförden öğrenciye kadar herkese çok iş düşmektedir. Alınan önlemlerin sıkı kontrolden geçirilmesi riski en aza indirecektir. Yine öğrencilerin köydeki okullarından sonra merkezi bir okulda, geldiği ortama ayak uyduramaması da öğrencinin davranışlarını ya da başarı durumunu olumsuz etkileyebilmektedir.

Bazı öğrenciler yaşanabilecek bir kazaya karşı kaygı yaşıyorlar. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

Bazen yemekler kötü kokabiliyor. Bu durum da öğrencilerin endişelenmesine neden oluyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 2)

Köyden merkeze gelen öğrenci burada arkadaş bulamadığı için sosyalleşemiyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 10)

Bazı yemekler çok yağlı bu yüzden öğrencilerde mide bulantısı sorunu yaşıyoruz. Bu da akla yemeklerle ilgili bir sorun mu var sorusunu getiriyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 11)

Servislerde bir refakatçi yok. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

Öğrenciler merkeze ilk geldiklerinde arkadaş edinmiyor, gruplaşmalar çok oluyor ama çoğu öğrenci zamanla bunun üstesinden geliyor (Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Ortaokul öğretmenlerinin taşınmalı eğitim uygulaması hakkındaki görüşlerinin incelendiği bu araştırmada, taşınmalı eğitimin sorunları “öğrenci başarısı”, “yemek”, “ulaşım” ve “risk” olmak üzere 4 ana tema altında incelenmiştir.

Öğretmenlerin taşınmalı eğitim uygulamasının öğrenci başarısına etkisi konusundaki görüşleri akademik başarı, ders dışı etkinlik başarısı olmak üzere ele alınmıştır. Akademik başarı bazı katılımcılara göre taşınmalı eğitimden olumsuz etkilenmekte iken bazı katılımcılara göre taşınmalı eğitimin herhangi bir olumsuz etkisi bulunmamakta hatta öğrencilere daha iyi imkan sunulduğu için olumlu etkiler sunmaktadır. Benzer şekilde, Bilek ve Kale (2012) araştırmasında taşınmalı eğitim gören öğrencilerin merkezi okullarda akademik olarak başarısını artırdıklarını aynı zamanda farklı insanlar tanıyarak sosyalleştikleri ve tecrübe kazandıkları bunun da okul başarısına olumlu etki ettiğini dile getirmektedir. Fakat aynı çalışmada öğrencilerin okullara taşınmalı gelmelerinden ötürü daha çok yorulduklarının bunun sonucunda da derste dikkatlerini toplayamadıklarından bahsedilmesi bu çalışmayı desteklemektedir. Yine benzer bir çalışma olan Bilgin Aksu ve Kaya (2009)'nın çalışmasında da taşınmalı öğrencilerin akademik başarılarının taşınmalı olmayanlara göre daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine benzer şekilde bu çalışmada da taşınmalı öğrenciler için yol faktörü öğrencilerin ders başarısını olumsuz etkilemektedir. Sabah çok erken saatlerde yola çıkılması ve bazı öğrencilerin güne kahvaltı yapmadan başlaması onların derste dikkatini toplayamamasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte bir grup katılımcı ise taşınmalı eğitimin ders başarısını olumsuz etkilemediğini öğrencilerin istekli olmalarının başarılı olmak için yeterli olduğunu dile getirmektedirler.

Ayrıca eğitimdeki fırsat eşitliğinin devlet tarafından desteklendiği düşünüldüğünde bu eşitliği sağlamak adına uygulamanın faydalı olduğu dile getirilmektedir. Birleştirilmiş sınıf uygulamasında farklı seviyelerdeki öğrencilerin aynı sınıfta eğitim görmesindenense bunun yerine müstakil sınıflarda eğitim almaları yararlı görülmektedir.

Ders dışı etkinliklere katılım konusunda taşınmalı eğitimle okula gelen öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmadığı, bu etkinliklerin bir kısmının öğle arası yapıldığı fakat onda da yeterli verim alınmadığı söylenmiştir. Yurdakaban ve Tektaş'ın (2013) yaptığı çalışmada ders dışı etkinliklerin okul saati dışında yapıldığında taşınmalı

öğrencilerin bu etkinliklere katılamaması araştırmayı destekler niteliktedir. Ders dışı etkinlikler okul çıkışından sonra başlamakta ve iki ders saati devam etmekte olduğu için bu öğrenciler etkinliklere katılamamakta katılabilenler ise kendi imkanları ile buna imkan bulabilmektedir.

Taşınmalı eğitim uygulamasının yapıldığı ortaokullardaki yemeğe ilişkin katılımcı öğretmen görüşleri kalite, hizmet ve kantin olmak üzere 3 alt temada incelenmiştir. Okula taşınmalı olarak gelen öğrencilerin okulda yemek yemesinin çok önemli olduğu ve ücretsiz öğle yemeği uygulamasının çok yerinde bir uygulama olduğu belirtildi. Bilek ve Kale'nin (2012) yaptığı çalışmada da öğrencilere öğle yemeği verilmesinin beslenme sağlığı yararlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin özellikle kışın okuldan hiç ayrılmadan ders çıkışı hemen yemek yeme imkanı bulmalarının öğrenciler için büyük bir şans olduğu belirtildi.

Taşınmalı öğrencileri için gelen yemek çoğu katılımcı öğretmen tarafından doyurucu ve miktar olarak yeterli bulunmaktadır. Fakat gelen yemeklerdeki malzeme kalitesi yemeği yapan firmaya göre değişiklik göstermektedir. Bazen kullanılan malzemelerin kalitesizliğinden dolayı öğrencilerin şikayetçi olduğu öğretmenler tarafından gözlemlenmiştir. Uraslu (2017) yaptığı benzer çalışmada yemek ihalesini alan bazı firmaların daha fazla kar elde edebilmek için kalitesiz malzeme kullandığını belirtmiştir. Yine gelen yemeklerdeki çeşitlilik de bazı katılımcılar tarafından yeterli görülmemektedir. Genelde benzer yemek çeşitlerinin gelmesi öğrencilerin yemekhanede yemek yememesine ya da dışarıdan yemesine sebebiyet vermektedir. Yemekler ambalajlı bir şekilde üstü kapalı geldiği için temizlik konusunda ciddi bir sıkıntı yaşanmamaktadır. Bazen yemeklerin zamanından geç ya da erken geldiği de tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin yemeği vaktinde yiyememesine ya da yemeği soğuk tüketmesine sebep olmaktadır.

Katılımcıların çoğu okulda kantin bulunmasını yararlı bulmaktadır. Fakat bazı katılımcılar kantin olan kantinin, okullarda öğle yemeğini beğenmeyen öğrencilerin buralardan alışveriş yapmasına sebep olduğunu dile getirmektedirler. Yine bazı katılımcılar kantinlerin yeterince denetlenmediğini düşünmektedir.

Araştırmada üçüncü olarak taşınmalı eğitim uygulamasının yapıldığı okullardaki ulaşım temasına ilişkin katılımcı görüşleri belirlenmiştir. Tema şoför, okul servisi ve yol olmak üzere üç alt temaya ayrılarak incelenmiştir. Şoför alt temasında katılımcı öğretmenlerin daha çok olumsuz görüşler belirttikleri görülmüştür. Araç kullanımı için belirlenen bazı şoförlerin öğrencilerle iletişimlerinin iyi olmadığı, öğrencilere uygun davranışlarda bulunmadıkları tespit edilmiştir. Bu konuda servis şoförü olacak kişinin iyi bir eğitimden geçmesi gerektiği katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Yurdabakan ve Tektaş (2013) yaptıkları çalışmada şoför davranışlarının öğrenciler tarafından rahatsız edici bulunduğunu tespit etmiş. Seçilecek olan şoförlerin ruhsal açıdan sağlıklı ve öğrenci davranışları konusunda eğitim

almış kişilerden seçilmesi gerektiğinin belirtmesi araştırmayı destekler niteliktedir. Yine Bilek ve Kale'nin(2012) çalışmasında da benzer sonuçlar ortaya konulmuştur. Uraslu (2017) yaptığı benzer çalışmada şoförlerin yeterli eğitime sahip olmadıklarını belirtmektedir. Araç kullanımı konusunda da bazı şoförlerin çok hızlı gittiği ifade edilmektedir. Yine araç içinde yeterli güvenlik önlemi almayan şoförler de dikkati çekmektedir. Katılımcı öğretmenlerden bazıları araç içinde emniyet kemeri takılmadığını ya da var olan emniyet kemerlerinin bir kısmının bozuk ya da kesik olduğunu belirtmektedirler.

Şoförlerin habersiz değişimlerinin genelde şoförlerin ilçede halledilecek işlerinin olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Bu durum hem öğrencileri hem de bu durumdan habersiz bırakılan nöbetçi öğretmenleri zor duruma düşürmektedir. Ayrıca öğrencilerin eve daha geç dönmesine sebep olmaktadır. Özellikle kış şartlarında araçların bazen zamanından önce ya da sonra öğrencileri alması ya da bırakması bazı öğrencilerde yol ve zamanlama konusunda kaygı oluşmasına sebebiyet vermektedir. Uslu (2017) yaptığı çalışmada hava koşullarının kötü olduğu günlerde öğrencilerin endişelendiklerini dile getirmiştir.

Araştırmada dördüncü olarak taşınmalı eğitim uygulamasında karşılaşılan riskler sorusuna cevap aranmış ve sonuçlar risk teması altında uyum, kaza ve yemekten zehirlenme olarak 3 alt temaya ayrılıp incelenmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun görüşüne göre öğrenciler merkezi bir yerleşim yerine geldiklerinde kendilerini oraya ait görememekte, dışlanma korkusuyla arkadaş edinememektedirler. Yurtbakan ve Altun'un (2018) çalışmasında da öğrencilerin uyum sorunu yaşadığı dile getirilmektedir. Taşınmalı öğrencilerin merkeze gidiş gelişler esnasında bazı olumsuz durumlarla karşılaşma riskine karşın kaygı duydukları tespit edilmiştir. Taşınmalı eğitimin en önemli risklerinden biri olan kaza ihtimalini azaltmaya yönelik önlemlerin alınarak bu riskin en aza indirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yine yemek ihalesini alan şirketlerin de benzer önlemleri alarak yemekten zehirlenme riskini azaltmaları gerektiği, gerekli denetimlerin her zaman yapılmasının önemli olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Çelik'in (2019) taşınmalı eğitimin ilk ve ortaokullardaki risklerini incelediği çalışmasında da gerekli önlemlerin alınmadığı durumlarda kaza ya da zehirlenme riskiyle karşılaşmanın mümkün olacağını belirtmesi çalışma ile örtüşmektedir.

5.2. Öneriler

Bu çalışma “ öğrenci başarısı”, “yemek”, “ulaşım” ve “risk” olmak üzere 4 tema

altında incelenmiştir. Uygulamaya yönelik şu önerilerde bulunulabilir:

- Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak adına yeterli eğitim alamayan, birleştirilmiş sınıfta okuyan öğrencilerin taşınması gerekmektedir. Bunun dışındaki öğrenciler mesafe olarak kendilerine en yakın okulda eğitim görmelidir.

- Taşınmalı eğitim gören öğrenciler için sosyal ve akademik faaliyetlerden mahrum kalmayacakları bir uygulama planlanmalı. Gerekirse bazı etkinlikler hafta sonu ayarlanarak yine servisler ile faaliyetlere katılmak istenen öğrencilerin katılımı sağlanmalıdır.

- Servis saatleri taşınmalı gelen öğrencileri mağdur etmeyecek şekilde ayarlanmalıdır. Günün çok erken saatlerinde yola çıktıklarında okulda yaşanacak olumsuzlukların önüne geçilmelidir.

- Okul yemekhaneleri karanlık ve rutubetli yerler olmamalı, öğrencilerin yemek yiyeceklerin mekanlar iyileştirilmelidir.

- Okul yemekleri besleyici olmalı, öğrencilerin alması gereken bezin değerlerine dikkat edilmeli, yemekler sık sık denetimden geçirilmelidir.

- Okul yemekleri öğrencilerin sevebileceği her gün farklı bir menüden oluşturulmalı, yemek için seçilen malzemelerin kaliteli olması konusunda yemek şirketleri uyarılmalıdır.

- Okul kantinleri sık sık denetlenmeli, kantine getirilen ürünlerin kaliteli ve sağlıklı ürünler olmasına dikkat edilmeli bu durum okul idareleri tarafından kontrol edilmelidir.

- Servis şoförleri, sene başında mutlaka öğrencilerle iletişimlerini konusunda seminer olarak eğitilmeli, okul servis araçlarının güvenlikle ilgili tüm tedbirleri alıp almadığı konusunda okul idareleri bilgilendirilmelidir.

Servis şoförlerinin habersiz şekilde şoför değişimi yapması önlenmeli, servis şoförünün gelemeyeceği durumlarda gelecek olan şoför hakkında idareye önceden bilgi verilmesi sağlanmalıdır.

- Altun, T. ve Yurtbakan, E. (2018). Taşımali Eğitimle Öğrenim Gören Öğrencilerin Başarılarına İlişkin eğitimcilerin Görüşleri. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3 (2), 703-768
- Altunsaray, A. (1996). *Taşımali ilköğretim uygulamasının değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atar, Y. (2017). Türk anayasa hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Baş, M. (2001). *Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulamasında taşıma merkezi kabul edilen ilköğretim okullarının sorunları (Bolu ili örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilgin Aksu, M., ve Kaya, A. (2004). *Fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanmasında bir adım olarak taşımali eğitim: Bir örnek olay çalışması*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi.
- Blek, E., ve Kale, M. (2012). Taşıma merkezi okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre taşımali eğitim uygulaması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (3), 609-632.
- Büyükboyacı, Ş. (1998). *Taşımali ilköğretim ve sorunları “Çanakkale örneği”* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi
- Büyükkaragöz, S., ve Şahin, H. (1995). Taşımali ilköğretim uygulamaları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 19 (96).
- Çavuşoğlu, D. ve Dönmez, B. (2018). Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerine Göre Pazarcık'ta Taşımali Eğitim Uygulaması. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 646-675
- Çelik, F.O. (2019) Taşımali Eğitim Veren İlkokullarda ve Ortaokullarda Risk ve Risk Yönetimi. Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z (2017) Eğitim Bilimine Giriş, Pegem Akademi Yayıncılık
- Doğan, A. (1995). *Birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda karşılaşılan güçlükler*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlköğretim Sorunları Sempozyumunda Sunulmuş Bildiri.
- Dinçer, M.(2003) Eğitimin Toplumsal Değişme Sürecindeki Gücü. *Ege Eğitim Dergisi* (3),1 ; 102-112
- Ergün, M. (2005). Bilimsel araştırma yöntemleri, nitel araştırma. <http://www.egitim.aku.edu.tr/nitelarastirma.ppt#256,1>, sayfasından erişilmiştir.
- Fowler, C. F. (1979). The mobile in central queensland priority area program. *Evaluation Serie Report*, Australia. (Akt: Küçüköglü, 2001; s. 71)
- Kabaş, N. (2006). *Taşımali ilköğretim uygulamasında karşılaşılan sorunlar: Bolu ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

- Karakütük, M. (1996). *Taşımali ilköğretim uygulaması ve sorunları* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Küçükkoğlu, A. (2001). *İlköğretimde taşımali eğitim sistemi uygulamasına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Küçüksüleymanoğlu, R. (2006). Taşımali eğitim (Bursa ili örneği). *İlköğretim Online*, 5(2), 16-23.
- Koçak, Ş. (2002) *Neden Taşımali Eğitim?* Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi 2(2) , Ankara
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1994). *Temel eğitim pilot projesi uygulama programı*.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2000). *İlköğretim genel müdürlüğü taşımali ilköğretim yönetmeliği*. Resmi Gazete, 24021, 15 Nisan 2000.
- Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2020). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim*. Araştırma Raporu. Ankara.
- Özkan, N. (1997). *Taşımali İlköğretim Uygulamasında Sayısal Gelişmeler Güçlükler ve Çözüm Önerileri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi].
- Şan, A. (2012). *İlköğretimde taşımali eğitim öğrencilerinin sorunları* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şimşek, A. ve Büyükkıdık, S. (2017). Öğretmen ve Öğrenci Görüşleriyle Taşımali Eğitim Uygulaması Değerlendirilmesi: Bozova İlçesi Örneği. *İlköğretim Online*, 16 (1), 15-34
- Tekışık, H. H. (1989). *Birleştirilmiş sınıflı köy okullarında öğretim (Geliştirilmiş üçüncü basım)*. Rehber Yayınevi.
- Turan, S. (2011) *Taşımali İlköğretim Uygulamasından Karşılaşılan Güçlükler* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Uraslu, T. (2017). Taşımali İlkokullarda Müdürlerin Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesi . *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi* , 1 (1) , 40-43 . Retrieved <https://dergipark.org.tr/pub/ijolt/issue/31367/351378>
- Uslu, Ö. (2017). *İlköğretimde taşımali eğitim uygulaması* [Yayınlanmamış tezsiz yüksek lisans projesi]. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yeşilyurt, M., Orak, S., Tozlu, N., Uçak, A., ve Sezer, D. (2007). İlköğretimde taşımali eğitim araştırması: Van il merkezi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (19), 197-213.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.

Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yurdabakan, İ ve Tektaş, M. (2013). Taşımalı İlköğretim Öğrencilerinin Taşımalı Eğitime İlişkin Görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (3), 511-527.

EKLER

Ek 1: “Öğretmenlerin Taşımali Eğitim Uygulaması Hakkındaki Görüşleri” Başlıklı Dönem Projesi İçin Hazırlanmış Görüşme Formu

Okul düzeyi:

Tarih ve saat:

GİRİŞ:

Merhaba. Benim adım Melih AKSOY. Buldan ilçesi Dört Eylül Fehmi Mehmet Şükriye Erensoy Ortaokulunda Türkçe Öğretmeni olarak görev yapmaktayım. Pamukkale Üniversitesinde Eğitim Yönetimi Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında tezsiz yüksek lisans öğrencisiyim. Bitirme projesi olarak ortaokul öğretmenlerinin taşımali eğitim uygulaması hakkındaki görüşlerini öğrenmek amacıyla bu görüşmeyi yapıyorum. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, taşımali eğitim uygulaması üzerine araştırma yapacak araştırmacılar için önem teşkil edeceğine inanıyorum. Bu nedenle sizin taşımali eğitim uygulaması hakkındaki görüşlerinizi öğrenmek istiyorum.

- Bana görüşme süresince söylediklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca araştırma sonuçlarını yazarken görüştüğüm bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağım.

- Başlamadan önce belirtmek istediğiniz bir düşünceniz ya da sorunuz var mı?
- İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Görüşme Soruları:

- 1 Meslekte kaçınıcı yılınızı çalışıyorsunuz?
- 2 Kaç yıldır taşımali sistemin uygulandığı bir okulda çalışıyorsunuz?
- 3 Taşımali sistemle ilgili fikirleriniz nedir?
- 4 Öğrenci başarısında taşımali sistemin nasıl bir rolü olduğunu düşünüyorsunuz?
- 5 MEB'in karşıladığı beslenme(öğle yemeği, kantin gibi) olanakları ile ilgili fikirleriniz nedir?
- 6 Taşımali sistem öğrencilerinin velileri ile olan iletişiminiz ile diğer öğrenci velileri ile olan iletişiminizi nasıl kıyaslıyorsunuz?

- 7 Taşımalı sistemin olumlu yönleri olarak neleri sayabilirsiniz?
- 8 Taşımalı eğitim sisteminin öğretilmekte oluşturduğu olumsuz yönler nelerdir?
- 9 Taşımalı eğitim sisteminde yaşadığınız olumsuz yönler ile ilgili ne gibi önlemler aldınız ya da alıyorsunuz?
- 10 Sizce ne gibi önlemler alınıp, yenilikler yapılarak taşımalı eğitim sistemi daha verimli hale getirilebilir?

Ek 2: Araştırma Uygulama İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 14.02.2022-169460

T.C.
DEN ZL VAL L
İ Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-43325334
Konu : Anket Uygulama İzni

11/02/2022

VAL L K MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğü'nün 07.02.2022 tarihli ve 165191 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftiş, Planlaması ve Ekonomisi (T.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Melih AKSOY, "Ortaokul Öğretmenlerinin Taahhütlü Eğitim Uygulaması Hakkındaki Görüşleri" konulu proje çalışmasına yönelik hazırladığı anket/ölçek formlarını ilgili yazı gereği Müdürlüğümüze başvurmuş ve bu ilçe içinde bulunan resmi ortaokullarda görev yapan öğretmenlere uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgili yazılarda ekinde belirttiği okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/21 Nolu "Araştırma Uygulama Formları" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde 2021/2022 eğitim-öğretim yılı içinde denetim ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örnek Müdürlüğümüze muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzin Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışmaya bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Süleyman EKİCİ
İ Millî Eğitim Müdürü

OLUR
11/02/2022
Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DEN ZL VAL L
İ Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüzce Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah. 29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkezefendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOÇ-V.H.K. / Sefa GELMEZ
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3284-4541-371c-aecf-aca2 kodu ile teyit edilebilir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5256&eD=BSVNSPY9N6&eS=169460> adresinden yapılabilir.

ÖZGEÇMİŞ